

Intervju sa visokim predstavnikom Valentinom Inzkom

Do kada će ostati na snazi Vaša odluka o suspenziji odluka Centralne izborne komisije u pogledu sastava Doma naroda i izbora predsjednika i potpredsjednika F BiH?

Kao visoki predstavnik, moja je dužnost da se brinem da dejtonske institucije funkcioniraju. Namjerna blokada koju su uveli neki kantoni bila je prijetnja stabilnosti F BiH i onemogućila bi formiranje Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH. Organi F BiH i Parlamentarne skupštine BiH su sada formirani i funkcionalni. A ni njihova legitimnost nije upitna.

Moje odluke u tom pogledu će ostati na snazi sve dok Ustavni sud BiH ne donese konačnu odluku o žalbama koje su mu podnesene – i dozvolite da vas podsjetim, ovo se moglo uraditi prije mnogo vremena da gđa Krišto i g. Bevanda nisu odlučili da povuku svoje podneske.

Međutim, fokus sada treba biti na formiranju vlade na državnom nivou. Ovdje opet pričamo o dejtonskim institucijama za čije funkcioniranje sam ja zadužen u okviru moga mandata visokog predstavnika. S druge strane, međunarodna zajednica nikada nije odlučivala o tome ko će sačinjavati vladu, jer to je nešto što politički lideri stranaka koje su dobile podršku izbornog tijela u oktobru prošle godine moraju učiniti sami. Oni su dali obećanje izbornom tijelu i sada to obećanje moraju ispuniti.

Sastanak u Mostaru ove sedmice je ulio nešto optimizma; konačno vidimo ubrzane napore na formiranju vlasti i najave da je sporazum na dohvata ruke kada se radi o suštinskim pitanjima uključujući Zakon o popisu, državnu pomoć i vojnu imovinu. Ovo

je važno jer samo sporazum o raspodjeli funkcija neće riješiti probleme sa kojima se suočavaju građani ove zemlje. Iskreno se nadam da je svakome jasno da politička blokada ne može osigurati koristi građanima i da su sada političke stranke fokusirane na reforme koje su hitno potrebne da bi ova zemlja krenula naprijed.

Peter Sorensen, novi šef Delegacije EU i specijalni predstavnik EU, stigao je u BiH. Šta očekujete od njegovog dolaska budući da on ima na raspolaganju skup restriktivnih mjera koje može primijeniti?

Već sam imao priliku susresti se s njim i izraziti mu dobrodošlicu na novu funkciju. Njegovo imenovanje nagovještava osnažen kapacitet EU u BiH i to je nešto što sam zagovarao još od vremena kada sam preuzeo mandat specijalnog predstavnika EU, tako da jednim dijelom vidim njegov dolazak kao moj uspjeh. Naravno, Peter i ja dijelimo iste ciljeve; želimo da BiH postane stabilna država koja je čvrsto na putu ka Evropskoj uniji. A činjenica je da će naše dvije organizacije tijesno sarađivati i da će svaka imati korist od ove druge. Uspjeh EUSR-a će biti uspjeh OHR-a i obrnuto.

Koliko će Sorensen olakšavati Vaš rad jer on preuzima neke Vaše dužnosti?

Činjenica da je Peter preuzeo poziciju specijalnog predstavnika Evropske unije znači da ja, u svojstvu visokog predstavnika, mogu da se usredsredim na mandat visokog predstavnika koji je definisan Dejtonskim mirovnim sporazumom i potvrđen u nekoliko navrata od strane Savjeta bezbjednosti UN-a.

Uloga OHR-a se nije promijenila: moj primarni cilj je i dalje da se osigura puna implementacija Dejtonskog mirovnog sporazuma. To će biti srž mojih aktivnosti i fokus rada moga tima. Dejton pruža okvir u kojem izabrani političari ove zemlje mogu uraditi posao za koji su birani.

Ja ću nastaviti da koordiniram napore međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini, i preko Vijeća za implementaciju mira i preko drugih međunarodnih organizacija koje su prisutne u BiH.

Koliko će ojačano prisustvo EU u BiH uticati na političare u BiH tako da krenu sa rješavanjem zadataka koji su u interesu građana BiH?

Oni to trebaju shvatiti kao ozbiljan signal namjera Evropske unije prema ovoj zemlji; ni EU ni međunarodna zajednica neće otići iz BiH neobavljenog posla, i naša saradnja u ostvarenju toga cilja tješnja je nego ikada prije. Međutim, ovo ne znači da će bilo ko iz međunarodne zajednice uraditi posao za koji su izabrani politički lideri ove zemlje. Na ovaj ili onaj način, lokalni političari moraju uraditi svoj posao.

OHR je nedavno oštro reagovao na sastanak političara RS na Jahorini. Šta je bio razlog za tako oštru reakciju, jaču od reakcije na Svehrvatski narodni sabor održan u aprilu ove godine?

Nikada nisam bio protiv sastanaka političkih lidera, štaviše upravo je suprotno. Uvijek apelujem na dijalog kao na najbolji način za iznalaženje konstruktivnih i trajnih rješenja. Međutim, mora se povući crta kada izvršna vlast pokušava da se miješa u rad pravosuđa, što se dešava samo u najgorim totalitarnim režimima. BiH nije Bjelorusija; BiH je otpočela strukturirani dijalog sa EU upravo na tu temu. Uvjeran sam da pravosuđe nema šta da traži na sastanku političkih stranaka, a prijetnje posljedicama upućena onima koji su odlučili da ostanu profesionalni i očuvaju nezavisnost svoje profesije potpuno su neprihvatljive.

Šta mislite, ko je odgovoran za činjenicu da je prošlo gotovo godinu dana a da Vijeće ministara još uvijek nije formirano?

Jedna stvar je sigurna: najveće političke stranke snose najveću odgovornost, i one su odgovorne za trenutnu situaciju. One su izabrane da vode zemlju u interesu svih njenih građana,

pa ipak to do sada nisu uradile. Nadam se da ti političari mogu da čuju ono što ljudi govore; ljudi sa kojima ja svakodnevno razgovaram kažu mi da žele posao, bolje životne uslove, dobre škole za svoju djecu. U BiH ima gotovo pola miliona nezaposlenih, a penzioneri žive na granici siromaštva. Mislim da stranački lideri imaju obavezu da ispune obećanja koja su davali u ovo doba prošle godine.

Da li ste za princip rotacije kada je riječ o formiranju Vijeća ministara BiH, budući da je to već tako dugo praksa?

Na političkom vođstvu ove zemlje je da odluči kako će formirati vladu, a ne na visokom predstavniku. Iz moje perspektive, najvažnije je da se Vijeće ministara formira u skladu sa Ustavom i Daytonskim sporazumom i da počne raditi na reformama koje odavno kasne.

Milorad Dodik, predsjednik RS, tražio je od institucija RS da mu dostave informaciju o tome koliki je trošak institucija BiH. Šta mislite o tome, i da li smatrate da postoje institucije ili agencije na nivou BiH koje ne opravdavaju svoje postojanje u smislu trošenja prevelikih sredstava bez ikakvih vidljivih efekata?

O čemu tačno pričamo? 22.000 državnih uposlenika? Da – ali ta brojka uključuje i SIPA-u i Oružane snage BiH; imajući to na umu, broj zaposlenika na državnom nivou je skroman. Ne kažem da nema prostora za racionalizaciju, ili da nisu moguća poboljšanja, ali to treba uraditi na odgovarajući način, kroz funkcionalnu reviziju, a ne sa političke govornice. Nemojte zaboraviti da su ove institucije pokazale da su i nezavisne i sposobne; svi smo vidjeli da VSTV nije pristao na politički pritisak, i da radi svoj posao bez obzira na to o kome je riječ i koliko važna ili uticajna je ta osoba. Otklanjanje političkog uticaja iz pravosuđa je upravo ono što je zadatak VSTV. Pogledajte UIO; godinu za godinom ova institucija prikuplja sve više sredstava, kojima omogućava i RS i FBiH i državi da funkcionišu. To je postigla tako što je začepila

rupe koje su omogućavale kriminalcima da otimaju milione koji ustvari pripadaju poreskim obveznicima. Tako da, kao što sam rekao, hajde da institucije napravimo jačima a ne slabijima, zato što to odgovara nečijim političkim ciljevima.

Da li ćete uraditi nešto u vezi sa nezakonitim otpuštanjima i "čišćenjem" direktora, upravnih i nadzornih odbora u preduzećima i agencijama u FBiH?

S jedne strane sugerirate da je vrijeme da OHR ode, a s druge strane da bih trebao intervenirati i rješavati pitanja koja su u nadležnosti institucija BiH. Izazovi sa kojima se suočava Vlada FBiH su bezbrojni i dužnost Vlade je sada da dokaže da može izaći na kraj sa njima.

Šta očekujete od strukturalnog dijaloga o pravosuđu u BiH? Da li su uopće moguće neke veće reforme u tom pogledu, u smislu formiranja Visokog sudačkog i tužilačkog vijeća na nivou entiteta?

Taj dijalog ima moju punu podršku. To možda ne izgleda kao nešto puno u ovim prvim fazama, neki to mogu čak nazvati birokratskom aktivnošću, ali u konačnici, to je mnogo više od serije upitnika koje neko mora da popuni: to je proces koji vodi ka promjeni vrijednosti i podizanju svijesti da se određeni standardi moraju poštovati.

Da li mislite da država u kojoj dva od ukupno tri naroda nisu zadovoljna može opstati i na temelju čega?

Za obične ljude živjeti u multietničnoj zemlji jeste problem, pored činjenice da je to često ispolitizirano od strane predstavnika političkih stranaka; ipak, srpski i hrvatski politički lideri su u skorije vrijeme uvidjeli da nije nemoguće raditi sa drugima; ustvari, ja bih zaključio da je to norma u BiH. Činjenica je da su te razlike prednost a ne nedostatak. Postoji način da se osigura da se svako osjeća ugodno u ovoj zemlji: umjesto da naglašavate vaše razlike, zašto ne počnete isticati vaše zajedničke vrijednosti i

interese, a njih ima u izobilju.